

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A

PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

**DISCIPLINA DE EXAMEN:
RELIGIE UNITARIANĂ**

A. Notă de prezentare

Prezenta programă se adresează profesorilor care susțin examenul național de definitivare în învățământul preuniversitar în specializarea *Religie Unitariană*. Conținutul și structura programei sunt elaborate în așa fel încât să răspundă schimbărilor impuse de abordarea curriculară sistemică în realizarea procesului educațional. Programa este elaborată în acord cu programele școlare în vigoare din învățământul preuniversitar pentru disciplina religie. Competențele și conținuturile din programă sunt proiectate în conformitate cu abordarea curriculară sistemică în realizarea activităților didactice, specifice disciplinei.

Absolvenții facultăților de profil și profesorii care susțin examenul la disciplina *Religie Unitariană* pot preda în învățământul preuniversitar disciplina **Religie Unitariană** și **Discipline Teologice de Specialitate**, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Programa a fost structurată astfel încât să abordeze conținuturi din următoarele domenii teologice: *Teologia biblică a Vechiului Testament și a Noului Testament, Istoria Bisericii Unitariene, Etica, Dogmatica*, precum și din domeniul Didacticii Religiei.

Aspectele fundamentale vizate prin prezenta programă operaționalizează profilul absolventului de învățământ superior, filiera teologică, urmărind:

- cunoașterea conținuturilor fundamentale și a principalelor tendințe în evoluția disciplinei *Religie Unitariană*, precum și a metodicii disciplinei;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- demonstrarea abilităților de comunicare, empatice și de cooperare necesare realizării actului educațional.

B. Competențe specifice profesorului de religie

Programa vizează, pe lângă conținuturile științifice și cele de metodică a disciplinelor, anumite competențe specifice profesorului de *Religie Unitariană*, competențe pe care acesta trebuie să și le dezvolte și probeze pe parcursul desfășurării activității didactice. Într-o formulare sintetică, aceste competențe sunt:

- cunoașterea de către profesor a adevărurilor fundamentale de credință și a elementelor de didactica religiei;
- capacitatea de a înțelege, practica și transmite valorile morale și spirituale specifice acestei discipline;
- cunoașterea și utilizarea competență a principalelor documente școlare reglatoare: planuri-cadru, programe școlare, programe pentru examene naționale;
- capacitatea de a construi demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la activitățile de învățare și conținuturi, precum și capacitatea de a construi și menține un climat educativ stimulativ și eficient;
- capacitatea de a adecva conținuturile și demersurile didactice la particularitățile de vârstă și la specificul dezvoltării cognitiv-afective / intelectuale a elevilor;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea, evaluarea activităților didactice și a competențelor dobândite de elevi;
- elaborarea de teste inițiale, formative și sumative, în funcție de obiectivele sau competențele vizate;
- capacitatea de proiectare și realizare a demersului didactic trans-, inter- intra- și multidisciplinar;
- utilizarea abilităților de comunicare, empatice și de cooperare, necesare realizării activităților didactice specifice disciplinei Religie;
- folosirea și contextualizarea tehnicilor comunicării eficiente cu grupul de elevi, conform principiilor și metodelor interacțiunii educaționale și ale unor elemente de retorică didactică;
- evaluarea capacităților cognitive, comprehensive și de aplicare a achizițiilor, în scopul reglării competențelor, a stilului didactic precum și a abordării strategiilor didactice moderne;

C. Tematica la disciplina de specialitate

I. Discipline de specialitate

I. 1. Teologia biblică a Vechiului Testament și a Noului Testament

1. Geneza în Biblie și în mitologie – unitatea lui Dumnezeu
2. Omul și formarea lui în oglinda primelor întâmplări biblice
3. Profeții mari și mici - caracterizare generală
4. Literatura filosofică (psalmii)
5. Sursele referitoare la viața lui Iisus
6. Viața și activitatea lui Iisus
7. Predica de pe munte
8. Pildele lui Iisus
9. Misiunile apostolului Pavel.

Bibliografie

1. Everett Ferguson: *A kereszténység bölcsője*, Osiris, Budapest, 1999
2. Vermes Géza: *Jézus változó arcai*, Osiris, Budapest, 2001

3. John Bright: Izrael története, Kálvin Kiadó, Budapest, 2001
4. Bibliai enciklopédia, The Lion Kiadó, Budapest, 2000
5. Bibliai atlasz, Kálvin Kiadó, Budapest, 1994
6. Czire Szabolcs: A történeti Jézus. A kutatás múltja és jelene. Presa Universitară Clujeană, 2009
7. Újszövetségi bevezetés interdiszciplináris megközelítésben. Presa Universitară Clujeană, 2010
8. Gerd Theissen: Az őskereszténység élményvilága és magatartásformái. Kálvin Kiadó, 2008

I. 2. Istoria Bisericii Unitariene

1. Începuturile reformei în Transilvania
2. Viața și activitatea reformatorului Dávid Ferenc
3. Înființarea Bisericii Unitariene, Dieta de la Turda
4. Biserica Unitariană la sfârșitul secolului al XVI-lea. Viața și activitatea episcopului Enyedi György (1555-1597)
5. Complanția Desiană și consecințele acestuia
6. Benefactorii Bisericii Unitariene din secolele XVIII-XIX.
7. Scurt istoric al celor două Colegii unitariene.
8. Viața și activitatea episcopului Ferencz József
9. Rolul Bisericii Unitariene în societatea maghiară din România în perioada interbelică.

Bibliografie

1. Balázs Mihály: Dávid Ferenc életútja. In: Reneszansz Kolozsvár, Kolozsvár, 2008
2. Benda Kálmán: Az 1568. évi tordai országgyűlés és az erdélyi vallásszabadság. In: Erdélyi Múzeum, 1994, nr: 3-4
3. Buzogány Dezső: Harc a tiszta evangéliumért, Kolozsvár, 2004
4. Gaal György: A két világháború közti erdélyi magyar iskolák identitás-védelme Gál Kelemen munkásságának tükrében. In: Isten és ember szolgálatában, Kolozsvár, 2007
5. Enyedi György válogatott művei, Kriterion, 1997
6. Gaal György: Fejezetek a Kolozsvári Unitárius Kollégium történetéből, Kolozsvár, 2007
7. Kedei Mózes: Az Erdélyi Unitárius Egyház rövid története, Unitárius Egyház kiadványai, Kolozsvár, 2001
8. Kénosi Tőzsér János – Uzoni Fosztó István: Az erdélyi unitárius egyház története I., Kolozsvár, 2005.
9. Kénosi Tőzsér János – Uzoni Fosztó István: Az erdélyi unitárius egyház története I., Kolozsvár, 2009
10. Dr. Rezi Elek: Teológia és népszolgálat, Kolozsvár, 2007
11. Kovács Sándor: Unitárius egyháztörténet, Kolozsvár, 2009

I. 3. Etica

1. Obligațiile omului
2. Virtuțile
3. Conștiința
4. Liberul arbitriu
5. Ocrotirea vieții în contextul poruncii VI – suicidul, eutanasia, avortul, alcoolism, consumul de droguri – Abordarea istorică, sociologică și biblico-teologică
6. Bioetica: Transplantanția, Biotehnologie
7. Ocrotirea creației – Baze teologice, aspecte ecologice actuale
8. Familia, relațiile omului – însușirile familiei creștine
9. Etica globală – prezentarea ideilor de bază, problemele eticii globale.

Bibliografie:

1. Ferenczi Andrea: Genetika – Génétika, Budapest, 1999.
2. Kovács József: A modern orvosi etika alapjai, Budapest, 1997
3. Hans Küng: A világvallások etikája, Budapest, 1994
4. Hankiss Elemér: A tízparancsolat ma, Budapest, 2002
5. Péter László: TP 5.0. Elmélet és empiria öt globális társadalmi probléma vizsgálatában, Kolozsvár, 2009
6. Rezi Elek: Felelősségünk a ránk bízott életért, Kolozsvár, 2005
7. Rezi Elek: Unitárius erkölcsan, Kolozsvár, 2008
8. Reuss András – Orosz Gábor Viktor: Szabadulni az erőszaktól. Keresztény megközelítések., Budapest, 2005

I. 4. Dogmatica

1. Biblia – canonizarea, traduceri Bibliei, locul și importanța Bibliei în religia unitariană
2. Cunoștințe de bază ale dogmaticii unitariene – credința creștină, rațiunea, autoritatea, toleranța și libertatea religioasă
3. Dumnezeu – problema demonstrației existenței lui Dumnezeu, esența și atributele lui Dumnezeu, caracteristicile metafizice și trăsăturile etice ale lui Dumnezeu

4. Antropologia – originea omului, natura și menirea omului, rugăciunea
5. Cristologie – persoana lui Iisus, învățăturile lui Iisus, Împărăția lui Dumnezeu
6. Păcatul și iertarea păcatului.

Bibliografie

1. Alister E. McGrath: Bevezetés a keresztény teológiába, Budapest, 1995
2. Dávid Ferenc: Rövid magyarázat, Budapest, 2010
3. Erdő János: Teológiai tanulmányok, Kolozsvár, 1996
4. Paul Tillich: Rendszeres teológia, Osiris, Budapest, 1996
5. Rezi Elek: Hisszük és valljuk, Kolozsvár, 2008
6. Rezi Elek: „Az Úr, a mi Istenünk, egy Úr”, Kolozsvár, 2009

NOTĂ: Bibliografia pentru disciplina de specialitate include **manualele de Religie Unitariană cuprinse în Catalogul manualelor școlare valabile în învățământul preuniversitar, în anul școlar în care se susține examenul.**

D. Tematica pentru didactica disciplinei de specialitate

I. Proiectarea, organizarea și desfășurarea activității didactice

1. Componentele curriculumului național: planuri-cadru (trunchi comun, curriculum diferențiat, curriculum la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală), programe școlare, manuale școlare, auxiliare curriculare; alți termeni de referință ai curriculumului național: arii curriculare, discipline, module, standarde curriculare.
2. Proiectarea curriculumului la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală de tipul: aprofundare/ extindere/ opțional ca disciplină nouă; modalități de analiză a nevoilor specifice ale elevilor, modalități de selectare a CDS, modalități de dezvoltare a unei programe de CDS, exemple posibile pentru domeniul educației religioase.
3. Competențele predării-învățării-evaluării la disciplina religie. Competențe generale, competențe specifice. Operaționalizarea competențelor.
4. Programă școlară: structura programei școlare, utilizarea programei în proiectarea și realizarea activităților didactice, manualele și bibliografia;
5. Proiectarea activității didactice: planificare calendaristică, proiectarea unității de învățare, proiectarea de activități de învățare intra-, inter- și transdisciplinare.
6. Lecția. Tipuri de lecție;

II. Principiile didactice generale. Principii didactice specifice predării religiei: principiul eclesiologic.

III. Strategii didactice utilizate în procesul de predare-învățare-evaluare

1. Metode didactice: clasificare, caracterizare, utilizarea metodelor centrate pe elev/ tehnicilor de învățare prin cooperare.
2. Forme de organizare a activității didactice: caracterizare, clasificare.
3. Forme de activitate extrașcolară specifice disciplinei religie și proiectarea acestora: cateheza, serbarea religioasă, vizitele și pelerinajele, expozițiile, cercurile pe disciplină, participarea la slujbele religioase.
4. Mijloacele de învățământ utilizate în activitatea didactică: caracterizare, funcții, clasificare.
5. Mijloace de învățământ specifice disciplinei religie: textul biblic, literatura religioasă, portretul, harta, mijloacele audio- vizuale, calculatorul etc.
6. Utilizarea tehnologiei informației și comunicării în construirea unor medii active de instruire. Exemplificări pentru ora de religie.

IV. Evaluarea procesului instructiv-educativ

1. Evaluarea de proces: obiective, caracterizare, funcții, tipologie. Specificul evaluării la ora de religie.
2. Metode de evaluare: caracterizare, tipologie.
3. Instrumente de evaluare: caracterizare, calități (validitate, fidelitate, obiectivitate și aplicabilitate).
4. Tipologia itemilor: definiție, clasificări, caracteristici, domenii de utilizare, reguli de proiectare, modalități de evaluare și de notare.
5. Elaborarea probelor scrise: proiectarea testului docimologic, matricea de specificații.
6. Metode și instrumente complementare de evaluare (referatul, proiectul, portofoliul, autoevaluarea, investigația, observarea sistematică a activității și comportamentului elevului).

V. Profesorul de religie – model și formator de caractere în școala contemporană.

Consilierea și îndrumarea spirituală în cadrul educației religioase.

E. Bibliografie pentru didactica disciplinei de specialitate

1. Bancilă Vasile, Inițierea religioasă a copilului, Editura Anastasia, 1996
2. Bocoș, M – Jucan, D: Teoria și metodologia instruirii. Teoria și metodologia evaluării, Paralela 45, 2007
3. Cucuș Constantin, Educația religioasă. Repere teoretice și metodice, Polirom, Iași, 1999

4. Panoschi Mihaela, LIȚOIU Nicoleta, Pr. IORDĂCHESCU Nicolae, Ghid de evaluare, Religie, Aramis, București, 2001
5. Falus Iván: Didaktika. Javított és bővített kiadás, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003
6. Birta-Székely Noémi: A pedagógia alapjaitól az oktatás elméletéig, Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2010
7. Birta-Székely Noémi – Fóris-Ferenczi Rita (szerk): Pedagógiai Kézikönyv, Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2008
8. Owe Wikström: A kifürkészhetetlen ember. Anima Kiadó, Budapest, 2000.
9. Fóris-Ferenczi Rita: A tervezéstől az értékelésig. Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2008.
10. Barabási Tünde: Tanítástanulási és tanulástanítási alapismeretek, Presa Universitară Clujeană, 2008.
11. Mészáros Aranka (szerk.) (2002), Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága, Elte, Eötvös Kiadó, Bp
12. Hans Bruner (2004), Az oktatás kompetenciái, Aula, Bp.
13. Kagan, S. (2001), Kooperatív tanulás, Budapest, Önkonet Kft.
14. Nahalka István: Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia. Nemzeti Tankönyvkiadó, 2002. Bp
15. Steele-Meredith-Temple: Az írás és olvasás a kritikai gondolkodás fejlesztése érdekében. I-VIII. Budapest, 1999.

NOTĂ: Bibliografia pentru didactica disciplinei de specialitate include **planurile-cadru și programele școlare pentru disciplina *Religie Unitariană* valabile în anul școlar în care se susține examenul.**